



УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

Міністру охорони здоров'я України
Віктору ЛЯШКУ

Голові Полтавської обласної
військової адміністрації
Дмитру ЛУНІНУ

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності комунального підприємства «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради» (далі – заклад, лікарня).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та



інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поведження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання, а також погіршенням умов перебування пацієнтів в лікарняних закладах охорони здоров'я.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час проведення відвідування закладу 10.04.2023 були виявлені порушення прав людини та суттєві недоліки, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Зокрема, у порушення пункту 3 Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 240 (далі – Правила застосування фізичного обмеження), фізичне обмеження пацієнтів здійснюється з використанням саморобних ременів.

У порушення пункту 11 Правил застосування фізичного обмеження та пунктів 40, 48 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведження чи покарання «Гамівні засоби в психіатричних лікувальних закладах для дорослих» [СРТ/Inf(2006)35] (далі – Стандарти КЗК) фізичне обмеження пацієнтів у вигляді фіксації здійснюється у «наглядних кімнатах» або коридорі в присутності інших осіб, які страждають на психічні розлади, що не забезпечує приватності пацієнта під час здійснення процедури фіксації. До того ж, при фіксації пацієнтів використовуються ліжка з панцерними сітками, що може призвести до травмування.

Крім того, у порушення вимоги статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання, до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) молодшого медичного персоналу не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання.

Усупереч пункту 9 Правил застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.08.2017 № 992 (далі – Правила ПЗМХ), підопічних не забезпечено у достатній кількості шафами для особистих речей, шафами або полицями для зберігання продуктів харчування.



У лікарні не забезпечено дотримання норм житлової площі на одну особу, відповідно до яких у палаті має розміщуватись не більше 4 осіб із розрахунку не менше ніж 7 м² на одного пацієнта, що є порушенням пункту 9 Правил ПЗМХ та вимог ДБН В.2.2-10:2022 «Заклади охорони здоров'я».

У порушення пункту 58 Правил ПЗМХ паркан території, на якій розташовано відділення примусових заходів медичного характеру, не обладнано системою охоронної сигналізації та системою відеоспостереження по периметру.

Безпосередньо у палатах здійснюється цілодобове відеоспостереження, що є порушенням пункту 55 Правил ПЗМХ. Зазначене порушує право пацієнтів на повагу до приватного життя під час перебування у закладі.

У порушення пункту 1.4 Порядку організації системи лікувального харчування хворих у закладах охорони здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.10.2013 № 931 (далі – Порядок організації харчування), в закладі організовано триразовий режим харчування, що порушує право пацієнтів на достатнє харчування.

Виявлено порушення пункту 36 Стандартів КЗК, відповідно до якого пацієнтам, які цього бажають, дозволяється протягом дня перебувати у своїй кімнаті (палаті), а не залишатись обов'язково разом з іншими пацієнтами в місцях, де всі перебувають разом.

У дитячому відділенні № 9 не створено умов для надання психіатричної допомоги дітям у найменш обмежених умовах відповідно до статті 25 Закону України «Про психіатричну допомогу». Згідно з пунктом 8.3.1.2. ДБН В.2.2-10:2022 «Заклади охорони здоров'я» планування приміщень відділень має сприяти самостійному переміщенню пацієнтів у палатах та коридорах відділень. Згідно з пунктом 16 Державних санітарних норм і правил, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21.02.2023 № 354, двері палат мають відкриватись назовні та проєктуються без замків. У порушення зазначених норм переміщення дітей у відділенні обмежено, оскільки усі приміщення, у тому числі, палати та санітарно-гігієнічні кімнати, закриваються персоналом на ключ та не мають ручок для відкривання.

У порушення вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» закладом не створено умов для людей з інвалідністю та маломобільних груп населення.

Усупереч вимогам пунктів 3 та 33 Правил ПЗМХ особи, перебуваючи у спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги із звичайним наглядом, позбавлені можливості самостійно, без супроводу медичного працівника залишати палату, відділення та територію закладу.

Аптека закладу не забезпечена виробами медичного призначення та лікарськими засобами належної кількості та номенклатури відповідно до Національного переліку основних лікарських засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 № 333 та уніфікованих клінічних протоколів, розроблених у відповідності до стандартів надання медичної допомоги, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я



України від 28.09.2012 № 751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України».

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини, а також беручи до уваги те, що:

відповідно підпункту 10 пункту 4 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 267, Міністерство охорони здоров'я України забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, додержання закладами охорони здоров'я, підприємствами, установами та організаціями права громадян на охорону здоров'я та прав пацієнта, здійснює державний контроль діяльності психіатричних установ незалежно від форми власності;

відповідно до статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» Полтавська обласна військова адміністрація реалізовує державну політику в галузі охорони здоров'я та організовує роботу медичних закладів по поданню допомоги населенню;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству охорони здоров'я України, Полтавській обласній військовій адміністрації розглянути подання та вжити вичерпних заходів до негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки та покарання у діяльності комунального підприємства «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради», усунення причин та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. Міністерству охорони здоров'я України, Полтавській обласній військовій адміністрації організувати та провести перевірку діяльності комунального підприємства «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради» з метою встановлення причин неналежного функціонування, що потягли порушення прав людини, за результатами якої вжити вичерпних заходів реагування.



3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт про результати відвідування комунального підприємства «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради» на 25 арк. у 1 прим. (кожному адресату).

З повагою

Уповноважений

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Круцюк А. 050 967 9551

